

ΑΚΑΔΗΜΟΣ

Γ.Κορδύλη 1 & Οδωρος-Μαρούσι
Τηλ. Κέντρο:210-61.24.000, <http://www.akadimos.gr>

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ 2010-2011 Νεοελληνική Λογοτεχνία Θεωρητικής Κατεύθυνσης Γ'ΛΥΚΕΙΟΥ

Επιμέλεια Θεμάτων : Χρυσουδάκης Γιώργιος, Καθηγητής Φιλολόγος

1.ΚΕΙΜΕΝΟ: Δ. ΣΟΛΩΜΟΥ, Ο Κρητικός, Απ.4[21]

Εκοίταξε τ' αστέρια, κι εκείνα αναγαλλιάσαν,
Και την αχτινοβόλησαν και δεν την εσκεπάσαν'
Κι από το πέλαο, που πατεί χωρίς να το σουφρώνει,
Κυπαρισσένιο ανάερα τ' ανάστημα σηκώνει,
5 Κι ανεί τς αγκάλες μ' έρωτα και με ταπεινοσύνη,
Κι έδειξε πάσαν ομορφιά και πάσαν καλοσύνη.
Τότε από φως μεσημερνό η νύχτα πλημμυρίζει,
Κι η χτίσις έγινε ναός που ολούθε λαμπυρίζει.
Τέλος σ' εμέ που βρίσκομουν ομπρός της μες στα ρείθρα,
10 Καταπώς στέκει στο Βοριά η πετροκαλαμιθρα,
'Όχι στην κόρη, αλλά σ' εμέ την κεφαλή της κλίνει'
Την κοίταζα ο βαριόμοιρος, μ' εκοίταζε κι εκείνη.
'Έλεγα πως την είχα ιδεί πολύν καιρόν οπίσω,
Καν σε ναό ζωγραφιστή με θαυμασμό περίσσο,
15 Κάνε την είχε ερωτικά ποιήσει ο λογισμός μου,
Καν τ' όνειρο, όταν μ' έθρεφε το γάλα της μητρός μου'
'Ήτανε μνήμη παλαιή, γλυκιά κι αστοχισμένη,
Που ομπρός μου τώρα μ' όλη της τη δύναμη προβαίνει'

B1. «... συχνά στο σολωμικό ποιητικό τοπίο, ενώ η διάταξη των στοιχείων του οδηγεί προς τη σύνθεση κάποιου τοπίου φυσικού, ξαφνικά παρεμβαίνει το φως και αναιρεί το αποτέλεσμα – αίσθημα της φυσικής αρμολόγησης των στοιχείων.[...] το φως "λύνει" το τοπίο και, ουσιαστικά, το ανασυνθέτει σ' ένα τοπίο μη φυσικό...». **Βαγγέλης Αθανασόπουλος, Φως – Σώμα: Φως και Υπερβατική Σωματικότητα στο Ποιητικό Τοπίο του Σολωμού: ΕΕΦΣΠΑ 28 (1979-1985), σσ. 249-297.** Να επαληθεύσετε την παραπάνω άποψη, επιλέγοντας και σχολιάζοντας (σε δύο παραγράφους περίπου) τους ανάλογους στίχους από το απόσπασμα που σας δόθηκε.

Μονάδες 20

B2. Ποιες παρατηρήσεις μπορείτε να κάνετε για τα χρονικά επίπεδα της αφήγησης και τους αφηγηματικούς τρόπους του 4^{ου} αποσπάσματος του *Κρητικού*;

Μονάδες 20

Γ. Να προσεγγίσετε νοηματικά τους στίχους 13-20 του αποσπάσματος, συνθέτοντας ένα κείμενο δύο παραγράφων(περίπου 200 λέξεων)

Μονάδες 25

Δ. Να επισημάνετε τις αναλογίες του περιεχομένου μεταξύ του 4^{ου} αποσπάσματος του *Κρητικού* που σας δόθηκε και του Ι αποσπάσματος από το Γ' Σχεδιάσμα των *Ελεύθερων Πολιορκημένων*.

Μονάδες 20

Δ. Σολωμού, *Ελεύθεροι Πολιορκημένοι*

Σχεδιάσμα Γ'

[1]

Μητέρα, μεγαλόψυχη στον πόνο και στη δόξα,
κι αν στο κρυφό μυστήριο ζουν πάντα τα παιδιά σου
με λογισμό και μ' όνειρο, τι χάρ' έχουν τα μάτια,
τα μάτια τούτα, να σ' ιδούν μες στο πανέρμο δάσος,
5 που ξάφνου σου τριγύρισε τ' αθάνατα ποδάρια
(κοίτα) με φύλλα της Λαμπρής, με φύλλα του Βαϊώνε!
Το θεϊκό σου πάτημα δεν άκουσα, δεν είδα.
ατάραχη σαν ουρανός μ' όλα τα κάλλη πόχει,
που μέρη τόσα φαίνονται και μέρη 'ναι κρυμμένα!
10 Αλλά, Θεά, δεν ημπορώ ν' ακούσω τη φωνή σου,
κι ευθύς εγώ τ' ελληνικού κόσμου να τη χαρίσω;
Δόξα 'χ' η μαύρη πέτρα του και το ξερό χορτάρι.

- Σαν το νερό που το θωρεί το μάτι ν' αναβρύζει
- 20 Ξάφνου οχ τα βάθη του βουνού, κι ο ήλιος το στολίζει.
Βρύση έγινε το μάτι μου κι ομπρός του δεν εθώρα,
Κι έχασα αυτό το θεικό πρόσωπο για πολλή ώρα,
Γιατί άκουγα τα μάτια της μέσα στα σωθικά μου,
Που ετρέμαν και δε μ' άφηναν να βγάλω τη μιλιά μου'
- 25 Όμως αυτοί είναι θεοί, και κατοικούν απ' όπου
Βλέπουνε μες στην άβυσσο και στην καρδιά τ' ανθρώπου,
Κι ένιωθα πως μου διάβαζε καλύτερα το νου μου
Πάρεξ αν ήθελε της πω με θλίψη του χειλιού μου:
«Κοίτα με μες στα σωθικά, που φύτρωσαν οι πόνοι
.....
.....
- 30 Όμως εξεχειλίσανε τα βάθη της καρδιάς μου'
Τ' αδέρφια μου τα δυνατά οι Τούρκοι μου τ' αδράξαν,
Την αδελφή μου ατίμασαν κι αμέσως την εσφάξαν,
Τον γέροντα τον κύρην μου εκάψανε το βράδι,
Και την αυγή μου ρίξανε τη μάνα στο πηγάδι.
- 35 Στην Κρήτη.....
Μακριά 'πο κειθ' εγιόμισα τες φούχτες μου κι εβγήκα.
Βόηθα, Θεά, το τρυφερό κλωνάρι μόνο να 'χω'
Σε γκρεμό κρέμουμαι βαθύ, κι αυτό βαστώ μονάχο».

2. Ερωτήσεις:

A. Στο έργο του Δ. Σολωμού μπορούμε να επισημάνουμε αρκετές γραμματολογικές επιρροές, μεταξύ των οποίων και α) την κρητική λογοτεχνία, β) το δημοτικό τραγούδι, γ) τον ευρωπαϊκό ρομαντισμό, δ) την πλατωνική φιλοσοφία (θεωρία των ιδεών) και ε) τους ιδεαλιστές ποιητές (στοιχεία «επιστημονισμού»). Να επισημάνετε τις συγκεκριμένες επιρροές στο 4^ο απόσπασμα, κάνοντας αναφορές στο ποίημα.

Μονάδες 15